

Trygg som förtroendevald

Trygg som förtroendevald

Inledning

Som förtroendevald och offentlig person har du stort inflytande på samhällets utveckling. Därmed ökar också risken att du utsätts för otillåten påverkan.

Hotbilden mot förtroendevalda har förändrats. Med en ökad politisk polarisering och ett hårdare debattklimat så har risken för att du ska utsättas för hot och oönskad exponering framför allt på internet och i sociala medier ökat. Det finns aktörer som systematiskt och medvetet försöker påverka den fria debatten, det politiska beslutsfattandet och verkställandet av politiska beslut genom att trakassera, hota och tillgripa våld. I dessa fall ska angreppet inte bara ses som ett angrepp på dig som individ utan som ett angrepp på den svenska demokratin.

I Lidingö stad har vi varit relativt förskonade från allvarliga incidenter, men varje år blir ett antal förtroendevalda i landets kommuner utsatta. Genom att vara förberedd, ha kunskap om vem som gör vad och hur du bör agera om du blir utsatt så ökar samhällets och din egen förmåga att förebygga och hantera denna typ av systemhotande angrepp.

Lidingö stad värnar om att du som förtroendevald ska känna dig trygg i ditt förtroendeuppdrag. Syftet med den här foldern är att sprida information och ge råd som kan öka din säkerhetsmedvetenhet och trygghet. Genom att läsa foldern och reflektera över hur du skulle agera blir du mer förberedd. Genomför också den interaktiva utbildningen om säkerhet för förtroendevalda som finns på stadens hemsida, den tar cirka 20 minuter och är väl investerad tid.

Om du har frågor eller behöver vägledning så kan du vända dig till ditt eget partis säkerhetsorganisation eller till stadens säkerhetsorganisation. Vårt uppdrag är upprätthålla tryggheten och säkerheten för alla som bor, arbetar och vistas på Lidingö.

Risikanalys

Risikanalys är en metod för att på ett strukturerat sätt identifiera och värdera hot och säkerhetsåtgärder som kan påverka din eller andras trygghet och säkerhet.

Börja risikanalysarbetet med att bestämma vilka aktiviteter som behöver analyseras. Det kan vara exempelvis ett deltagande vid ett evenemang eller inför ett kontroversiellt beslut. Försök ta reda på och dokumentera vilka hot, exempelvis oönskade reaktioner eller händelser, som kan uppstå samt vilka konsekvenser detta kan få och hur stor sannolikhet det är att dessa inträffar. Ta därefter fram säkerhetsåtgärder som minskar risiken.

Inför deltagande vid evenemang, ta reda på vilka andra deltagare som bjudits in. Bedöm hotbilden mot dem och om deras medverkan på något sätt kan påverka säkerheten. Ta reda på vilka frågor som kommer avhandlas under evenemanget. Bedöm om de är känsliga eller kontroversiella.

Genom att vara medveten om din omgivning kan du ofta undvika att hamna i obehagliga eller hotfulla situationer. I det offentliga rummet bör du låta mobiltelefonen ligga kvar i fickan och i stället rikta uppmärksamheten mot din omgivning. Det ger dig möjlighet att tidigt upptäcka, utvärdera och undvika situationer som kan påverka din eller andras trygghet och säkerhet. Som stöd kan du använda en modell där du mentalt kategoriserar områden i olikfärgade trygghetszoner.

GRÖN ZON

Är du säker och känner du dig trygg. Du behöver inte ha full uppmärksamhet på din omgivning. Grön zon kan exempelvis vara ditt hem eller din arbetsplats.

GUL ZON

Känner du dig trygg men har inte full kontroll på omgivningen. Du behöver vara uppmärksam på din omgivning för att tidigt kunna undvika oönskade situationer. Gul zon kan vara allmänna platser eller vid möten med obekanta deltagare.

RÖD ZON

Är en zon där du känner dig otrygg. Du bör vara vaksam på din omgivning och noggrann med hur du framför dina åsikter. Du bör fundera ut olika handlingsalternativ baserade på olika scenarios. Röd zon kan exempelvis vara offentliga möten där ni debatterar kontroversiella frågor.

Sociala medier

Sociala medier används för omvärldsbevakning, förankring hos medborgare och politisk debatt och är därmed viktiga verktyg för yttrandefriheten och demokratin. Men större öppenhet och nya påverkansmöjligheter kan också innebära risker.

Debattklimatet i sociala medier är ofta hårt och polariserat eftersom anonymiteten på internet gör det möjligt att sprida hat, hot och propaganda utan att röja den egna identiteten. Det går inte att behålla kontrollen över den information som publicerats i sociala medier och även det som skrivs i slutna diskussionsgrupper kan bli offentligt.

Din dator, mobiltelefon och surfplatta samt många av de program och tjänster som du använder lämnar digitala spår som gör det möjligt att kartlägga dig, ditt rörelsemönster och kontaktnät samt dina internetvanor. Informationen kan användas för att påverka dig eller för att ge någon annan förhandlingsfördelar. Var därför restriktiv med vilka program som får använda din platsinformation.

Om du publicerar inlägg och bilder på sociala medier så innehåller de ofta information som gör det möjligt att se var du var när bilden togs eller inlägget skickades. Sociala medier kan användas för att övervaka och kartlägga dig. Stäng därför av platstjänster och geografisk positionering så att du inte ofrivilligt exponerar var du är, var du bor och när du är bortrest. Var personlig men inte privat, undvik att publicera information som kan användas för att kartlägga eller trakassera dig eller dina anhöriga. Publicera inte heller sådant som kan påverka ditt politiska uppdrag eller som kan begränsa ditt sätt att genomföra uppdraget. Skriv bara om sådant som redan hänt och inte om vad ni planerar hända i framtiden. Håll isär privatliv och arbete så långt det är möjligt, både i det riktiga livet och på internet och i sociala medier. Använd en stängd profil på sociala medier så att din personliga profil endast är synlig för de personer du vill se den. Ha inte för stor tilltro till det som skrivs på sociala medier, det går att fingera och köpa tiotusentals fejkade följare, gillningar och delningar för att utöva press eller för att påverka debatten.

Uppdatera regelbundet din dator, mobiltelefon och surfplatta med den senaste mjukvaran. Undvik om möjligt USB-minnen. Använd alltid lösenordsskydd på din mobiltelefon och surfplatta. Logga ut eller aktivera skärmlåset på datorn om den lämnas obebakad. Stäng av trådlöst nätverk (WiFi), Blåtand och NFC när de inte används. Anslut inte till publika trådlösa nätverk eftersom det ökar risken för obehörig avlyssning och intrång.

Byt lösenord med jämna mellanrum. Använd långa och personliga lösenord som är svåra att gissa men enkla att komma ihåg. Använd olika lösenord privat och på jobbet och använd aldrig samma lösenord till flera konton eller tjänster. Använd tvåfaktorsautentisering om det är möjligt och ta hjälp av en lösenordshanterare för att hålla koll på alla lösenord.

Radera gamla mejl, sms och dokument som inte längre behövs för att minska konsekvenserna vid ett it-angrepp eller du råkar tappa din dator, mobiltelefon eller surfplatta. Ta också bort känslig information som kan påverka förtroendet för dig, ditt parti eller staden om det skulle komma ut. Säkerhetskopiera viktig information och förvara säkerhetskopiorerna på en annan plats än där du förvarar din dator och mobiltelefon.

Använd Skatteverkets tjänst "Spärra obehörig adressändring" för att minska risken för identitetskapning, bedrägeri och trakasserier. Var vaksam om någon gör en kreditupplysning på dig och skaffa en digital brevlåda för myndighetsmeddelanden så att du snabbt får information och kan agera om något inträffar. Kontakta polisen om du misstänker att du blivit utsatt för bedrägeri.

Offentliga möten

Ha en strategi för vilka evenemang du ska delta vid utifrån hotbild och signalvärde. Fundera också på hur ni ska agera om någon stör eller försöker ta över och överrösta era evenemang. Se över bemanningen i era partilokaler ur ett trygghetsperspektiv och ta fram rutiner för hur ni snabbt ska hantera eventuell skadegörelse.

Innan du deltar vid ett offentligt möte så besök mötesplatsen för att bekanta dig med omgivningen och utrymningsvägarna. Placera inte scenen mitt bland åhörare, den som talar bör ha ryggen fri. Ha en fri tillväg och en säker reträttväg om en hotfull situation skulle uppstå. Avgränsa talarytan och skapa ett säkerhetsavstånd mellan talaren och åhörarna med hjälp av blommor, roll-ups, partimedlemmar eller avspärningar. Se till att funktionärer är synliga genom utmärkande klädsel. Överväg taxi eller hyrbil till känsliga möten så du skyndsamt kan lämna området utan att exponera registreringsnumret på din privata bil.

Kom överens om ett "stopp-tecken" innan evenemanget. Bestäm vem eller vilka som får besluta om att ge tecknet. Ifrågasätt inte om någon betrodd gör stopp-tecknet, utan vidta genast överenskomna åtgärder. Diskutera igenom situationen och bedömningen efteråt när ni är i säkerhet. Informera övriga kollegor, arrangören och gästföreläsare om stopp-tecknet och hur de förväntas agera.

Ta fram och följ ett förutbestämt schema. Bestäm i förväg hur många frågor eller hur lång tid ni tänker avsätta för frågor. Avbryt innan stämningen blir för aggressiv och det uppstår en hotfull situation.

Undvik ensamarbete. Ha med en kollega som stöd och som artigt kan avbryta vid obekväma situationer. Kollegans huvudsakliga uppgift är att bedöma säkerhetssituationen och besluta om ni ska avbryta i förtid, genom att visa överenskommet stopp-tecken. Ha en laddad mobiltelefon med kontaktuppgifter till kollegor och larmnummer och håll reda på vilken adress du befinner dig på ifall du behöver tillkalla hjälp.

Agera professionellt. Håll en hygglig ton i debatten och undvik personangrepp. Tonläge smittar och du sätter nivån för hur andra kan bemöta och tilltala dig. Försök att inte bli provocerad och undvik att bemöta oförskämdhet på samma sätt eller genom arrogans.

Om något skulle inträffa

Om du skulle bli utsatt för trakasserier, hot eller våld är det bra att känna till hur dessa situationer bör hanteras, oavsett om en sådan situation uppstår i samband med ett offentligt framträdande, på internet, på arbetsplatsen eller i anslutning till din bostad.

En hotfull situation kan handla om påträngande personer, oönskade påhälsningar eller gåvor. Hot kan framföras via brev, telefon, e-post eller på sociala medier. Försök håll dig lugn och saklig även om du utsätts för provokationer.

Om du upplever att du utsätts för hot eller våld ska du alltid göra en polisanmälan. Uppge att du är förtroendevald och berätta om du tror det finns en koppling till ditt politiska engagemang. Informera partiets säkerhetsorganisation så att de kan vidta rätt åtgärder som att se över ditt resmönster och vardagliga rutiner, utformningen av din arbetsplats och ditt hem, fysiskt skydd, inbrottslarm och personlarm. Anmäl även händelsen i Lidingö stads incidenthanteringssystem KIA, som du når via www.lidingo.se/tryggpolitiker.

Här är tips på hur du agerar vid olika former av hot eller angrepp.

- Ta skydd eller försök avvärja angreppet. Du får använda våld enligt nödvärnsrätten.
- Skrik på hjälp för att uppmärksamma personer i närheten.
- Försök ta dig bort från angriparen till en säker plats som exempelvis ett låsbart rum, en bil eller sök skydd bland allmänheten.
- Larma polisen genom att ringa 112.
- Notera tid och plats samt signalement och utmärkande drag hos angriparen som kön, ålder, utseende, klädsel och skor.
- Polisanmäl händelsen samt meddela ditt parti och Lidingö stad.

Om du blir hotat eller trakasserad vid telefon.

Lyssna uppmärksamt och avbryt inte den som ringer. Notera tid och information som kan underlätta identifiering som kön, ålder, utmärkande meningar eller ordval, dialekt eller brytning och eventuella bakgrundsljud. Spara digitala bevis som sms, röstmeddelanden och samtalshistorik. Ta skärmdumpar.

Polisanmäl händelsen snarast då polisen har viss möjlighet att spåra samtalet. Informera också ditt parti och Lidingö stad.

Om du blir hotad eller trakasserad vid brev

Undvik att ta på brevet, kuvertet eller försändelsen mer än nödvändigt. Låt det ligga kvar där det ligger. Om du får post eller försändelser som inte någon i ditt hushåll beställt så bör du vara vaksam. Rör, flytta eller öppna inte försändelsen för att se efter vad det är. Var särskilt uppmärksam på om försändelsen har handskrivna adressetikett, är ovanligt lätt eller tungt i förhållande till sin storlek, om det finns fettfläckar, har en underlig lukt eller ger ifrån sig något ljud. Polisanmäl händelsen och följ deras direktiv samt meddela också ditt parti och Lidingö stad.

Om du blir hotad eller trakasserad via internet

Spar digitala bevis i form av e-post och inlägg på forum eller sociala medier. Gör skärmdumpar. Stäng inte av datorn eller mobiltelefonen. Polisanmäl händelsen. Informera också ditt parti och Lidingö stad om händelsen.

Ansvarsförhållanden

Kommunstyrelsen har fastställt ansvarsförhållandena mellan de politiska partierna och staden. Respektive parti ansvarar för sina politikernas trygghet och säkerhet både under valrörelsens partiarbete och vid annan partirelaterad verksamhet under mandatperioden. Partiets gruppleddare är kontaktperson och samordnar trygghets- och säkerhetsfrågorna, om inte partiet uttryckligen utsett någon annan.

Lidingö stad ansvarar för tryggheten och säkerheten för förtroendevalda i samband med det kommunala uppdraget. Stadens säkerhetschef leder och samordnar arbetet och stadens säkerhetsorganisation kan vid behov bistå med stödåtgärder.

Polismyndigheten ansvarar för att förebygga och ingripa mot brottslighet, ta emot polisanmälningar och genomföra brottsutredningar. Kontakta larmnumret 112 vid akuta situationer och Lidingös kommunpolis för rådgivning.

Säkerhetsutbildning för förtroendevalda

För att öka din säkerhetsmedvetenhet och dina kunskaper bör du gå den interaktiva säkerhetsutbildning för förtroendevalda som Lidingö stad tillhandahåller via www.lidingo.se/tryggpolitiker.

Utbildningen går igenom hur det är att vara en offentlig person, säkerhet vid politiskt arbete, hur du kan identifiera risker och vad du bör göra om du utsätts för brott. Den tar cirka 20 minuter och är webbaserad, så den fungerar på din dator, mobiltelefon och surfplatta.

Viktiga telefonnummer

Tel: 112	Vid akut fara eller nödsituation
Tel: 114 14	Polisens nummer vid icke-akuta händelser
Tel: 08-731 30 00	Lidingö stad
Tel: 08-731 34 79	Lidingö stads säkerhetschef
sakerhet@lidingo.se	Mejladress till Lidingö stads säkerhetsorganisation

Partiets växelnummer: .....

Partiets säkerhetsansvarig: .....

Partiets gruppleddare: .....

Webbsidor

lidingo.se/tryggpolitiker

bra.se

sakerhetspolisen.se

polisen.se

Brottsförebyggande rådet

Säkerhetspolisen

Polismyndigheten

